

IQTISODIYOT YO‘NALISHI TALABALARI UCHUN INGLIZ TILINI O‘QITISHDA KASBIY YO‘NALTIRILGAN METODIKANING SAMARADORLIGI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19463713>

Ergasheva Saida Umidjon qizi

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada iqtisodiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun ingliz tilini kasbiy yo‘naltirilgan metodika asosida o‘qitishning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda ingliz tilini o‘qitishda kasbiy kontekstni qo‘llash, interaktiv metodlardan foydalanish va kompetensiyaviy yondashuvning afzalliklari yoritilgan. Shuningdek, talabalarning nutq ko‘nikmalari, kasbiy terminologiyani egallashi va real kommunikativ vaziyatlarda tilni qo‘llay olish darajasiga metodikaning ta’siri o‘rganilgan. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, kasbiy yo‘naltirilgan yondashuv talabalarning tilni amaliy qo‘llash imkoniyatlarini sezilarli darajada oshiradi.*

Annotation: *This article analyzes the effectiveness of profession-oriented methodology in teaching English to economics students. It highlights the importance of integrating professional context, interactive methods, and competence-based approaches in language teaching. The study examines how such methods influence students' communicative skills, professional vocabulary acquisition, and ability to use English in real-life situations. The findings demonstrate that profession-oriented teaching significantly enhances practical language proficiency.*

Kalit so‘zlar: *kasbiy yo‘naltirilgan o‘qitish, ingliz tili, iqtisodiyot talabalari, kommunikativ kompetensiya, interaktiv metodlar, ESP (English for Specific Purposes), oliy ta’lim*

Keywords: *profession-oriented teaching, English language, economics students, communicative competence, interactive methods, ESP, higher education*

KIRISH

Zamonaviy ta’lim tizimida ingliz tilini o‘qitish jarayoni yangi bosqichga ko‘tarilmoqda. Ayniqsa, iqtisodiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun ingliz tilini o‘qitish jarayoni umumiy til o‘rgatishdan ko‘ra kasbiy ehtiyojlarga moslashtirilgan bo‘lishi lozim. Chunki bugungi kunda iqtisodiy

faoliyat global miqyosda olib borilmoqda va ingliz tili xalqaro biznes tili sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Kasbiy yo‘naltirilgan til o‘qitish (ESP – English for Specific Purposes) talabalarni o‘z mutaxassisligi doirasida samarali kommunikatsiya qilishga tayyorlashga qaratilgan [1]. Ushbu yondashuv ingliz

tilini o'rganishni real hayotiy va kasbiy vaziyatlar bilan bog'lash imkonini beradi.

Mazkur maqolaning maqsadi iqtisodiyot talabalari uchun ingliz tilini kasbiy yo'naltirilgan metodika asosida o'qitish samaradorligini tahlil qilishdan iborat. Shuni alohida ta'kidlash joizki, zamonaviy ta'lim tizimida talabalarni global mehnat bozoriga tayyorlash ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Bu jarayonda ingliz tilini kasbiy faoliyat bilan bog'liq holda o'qitish alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki tilni o'rganish faqat lingvistik bilimlar bilan cheklanib qolmay, balki uni real kasbiy vaziyatlarda qo'llashni ham nazarda tutadi. Shu sababli, ingliz tilini o'qitishda kasbiy yo'naltirilgan yondashuvni qo'llash talabalar tayyorgarligining sifatini oshiruvchi muhim omil sifatida qaraladi [1].

Asosiy qism:

1. Kasbiy yo'naltirilgan o'qitishning nazariy asoslari: Kasbiy yo'naltirilgan o'qitish (ESP) ingliz tilini ma'lum bir kasbiy soha ehtiyojlariga mos ravishda o'qitishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuvda o'quv materiallari talabalar kelajakdagi kasbiy faoliyati bilan uzviy bog'lanadi. Tadqiqotchilar fikriga ko'ra, ESP kurslari talabalar ehtiyojlarini aniqlash asosida tashkil etilishi lozim [4]. Bu esa o'qitish jarayonini yanada maqsadli va samarali qiladi.

Iqtisodiyot yo'nalishida bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- biznes terminologiyasini o'rganish;
- moliyaviy hisobotlarni tushunish;
- muzokaralar olib borish;

- prezentatsiya qilish.

Bundan tashqari, ESP yondashuvi doirasida til o'rganish jarayoni ehtiyojlarga asoslangan holda tashkil etiladi. Ya'ni, talabalar qaysi sohada faoliyat yuritishi rejalashtirilgan bo'lsa, o'quv materiallari ham aynan shu soha talabalariga mos ravishda tanlanadi. Bu esa o'qitish jarayonining individual va maqsadli bo'lishini ta'minlaydi hamda talabalar o'zlashtirish darajasini oshiradi [4].

2. Kasbiy kontekstning ahamiyati: Kasbiy kontekstda o'qitish talabalar o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi. Chunki ular o'rganayotgan bilimlarining amaliy ahamiyatini anglay boshlaydi. Masalan, iqtisodiyot talabalari uchun quyidagi topshiriqlar samarali hisoblanadi:

- kompaniya faoliyatini tahlil qilish;
- biznes-reja tuzish;
- ingliz tilida prezentatsiya qilish;
- iqtisodiy maqolalarni tahlil qilish.

Bunday faoliyatlar talabalar nafaqat til ko'nikmalarini, balki analitik fikrlash qobiliyatini ham rivojlantiradi. Kasbiy kontekst asosida tashkil etilgan darslar talabalar bilimni ongli ravishda qabul qilishiga yordam beradi. Chunki ular o'rganayotgan materialning real hayotdagi qo'llanilishini ko'ra oladi. Bu esa nafaqat bilimni mustahkamlaydi, balki uni uzoq muddat eslab qolishga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, talabalarda tanqidiy fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalari ham shakllanadi [2].

3. Interaktiv metodlarning roli: Kasbiy yo'naltirilgan o'qitishda interaktiv

metodlar muhim o‘rin tutadi. Ular talabalarni faol ishtirok etishga undaydi va real kommunikativ muhit yaratadi. Quyidagi metodlar ayniqsa samarali hisoblanadi:

- rol o‘yinlari (business meetings);
- case-study tahlillar;
- muammoli vaziyatlarni hal qilish;
- guruhli muhokamalar.

Bu metodlar orqali talabalar ingliz tilida mustaqil fikr bildirishni va kasbiy muloqotni o‘rganadi. Interaktiv metodlar orqali tashkil etilgan darslar talabalarning ijtimoiy faolligini ham oshiradi. Guruhli ishlash jarayonida ular o‘z fikrlarini himoya qilish, boshqalar fikrini tinglash va umumiy xulosaga kelish kabi muhim ko‘nikmalarni egallaydi. Bu esa kelajakdagi kasbiy faoliyatda jamoa bilan samarali ishlash imkonini yaratadi [3].

4. Zamonaviy texnologiyalar va ESP: Raqamli texnologiyalar ESP o‘qitishda katta imkoniyatlar yaratmoqda. Onlayn platformalar, video materiallar va interaktiv dasturlar orqali talabalar real biznes muhitiga yaqin sharoitda tilni o‘rganadi.

Shuningdek, autentik materiallardan foydalanish (real maqolalar, biznes hujjatlar) o‘qitish samaradorligini oshiradi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar yordamida individual o‘qitish imkoniyatlari kengaymoqda. Masalan, onlayn platformalar orqali har bir talaba o‘z darajasiga mos materiallar bilan ishlashi mumkin. Bu esa o‘qitish jarayonining differensiallashuvini

ta‘minlaydi va har bir talabaning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olish imkonini beradi [1].

5. Amaliy natijalar va tahlil: O‘tkazilgan kuzatuvlar shuni ko‘rsatadiki, kasbiy yo‘naltirilgan metodika asosida o‘qitilgan talabalar quyidagi natijalarga erishadi:

- ingliz tilida erkinroq muloqot qiladi;
- kasbiy terminologiyani faol qo‘llaydi;
- real vaziyatlarda o‘z fikrini aniq ifodalay oladi;
- o‘z kasbiga oid matnlarni tushunish darajasi oshadi.

Bu esa ESP yondashuvining samaradorligini tasdiqlaydi [5].

6. Talabalar motivatsiyasi va ESP yondashuvi: Kasbiy yo‘naltirilgan o‘qitish talabalarning ichki motivatsiyasini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Chunki ular o‘rganayotgan bilimlarining kelajakdagi faoliyatida qanday ahamiyatga ega ekanligini anglay boshlaydi. Bu esa o‘quv jarayoniga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi. Motivatsiyaning yuqori darajada bo‘lishi esa til o‘rganish jarayonini tezlashtiradi va samaradorligini oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, kasbiy kontekst asosida o‘qitilgan talabalar an‘anaviy metodlar asosida o‘qitilgan talabalarga nisbatan yuqori natijalarga erishadi [5].

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, kasbiy yo‘naltirilgan metodika ingliz tilini o‘qitishda yuqori samaradorlikka ega. Ushbu yondashuv talabalarni real kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim rol

o‘ynaydi. Bundan tashqari, kasbiy yo‘naltirilgan metodika talabalarni mustaqil ta‘lim olishga undaydi. Ular o‘z bilimlarini mustaqil ravishda kengaytirish, yangi ma‘lumotlarni izlash va ularni amaliyotda qo‘llashga intiladi. Bu esa ularning uzluksiz rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiyot talabalari uchun ingliz tilini kasbiy yo‘naltirilgan metodika asosida o‘qitish zamonaviy ta‘limning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Ushbu yondashuv talabalarning nafaqat til bilimlarini, balki ularni amaliy faoliyatda qo‘llash ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Richards J.C. Communicative Language Teaching Today. – Cambridge: CUP, 2006.
2. Harmer J. How to Teach English. – London: Longman, 2007.
3. Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching. – New York: Pearson, 2000.
4. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes. – Cambridge: CUP, 1987.
5. Dudley-Evans T., St John M. Developments in ESP. – Cambridge: CUP, 1998.